

národní
úložiště
šedé
literatury

Odborné podklady pro legislativní zajištění úrazového pojištění

Janoušek, Vladimír
2004

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-170395>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 27.07.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Projekt č. HS 120/04
„Odborné podklady pro legislativní zajištění
úrazového pojištění“

Závěrečná zpráva

Ředitel ústavu:

Ing. Miloš Paleček, CSc.

Odpovědný řešitel projektu:

Ing. Vladimír Janoušek, CSc.

Řešitelský tým:

JUDr. Pavel Kučina, Ing. Miloš Paleček, CSc.

Praha 2004

Obsah:

1 Úvod	5
1.1 Zadání úkolu	5
1.2 Cíl úkolu	5
1.3 Předpokládané výstupy.....	5
2 Způsob řešení	6
3 Postup řešení.....	6
3.1 Použité prostředky a metody.....	6
3.2 Popis a komentář o průběhu plnění	7
4 Závěr.....	8
5 Přílohy.....	8
6 Literatura.....	9

Klíčová slova

pojištění úrazové, sociální pojištění, sociální zajištění, legislativa, pracovní úraz, nemoc z povolání, náhrady, odškodnění, pojistné, plátce pojistného, náklady léčení, pohřebné, poškození zdraví, prevence, rehabilitace, bolestné, snížení společenského uplatnění, invalidní důchod, ČSSZ, plnění pracovních úkolů, pojištěný, pozůstalý, předcházení škodám, přírážka k pojistnému, renta úrazová, renta úrazová pozůstalostní, sleva na pojistném, škoda, úraz pracovní smrtelný, zaměstnanec, zaměstnavatel

Anotace

Úrazové pojištění vzniká jako nová součást sociálního zabezpečení České republiky. Nahrazuje a rozvíjí prozatímní pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Podmínkou fungování úrazového pojištění je jeho legislativní zajištění zákonem o úrazovém pojištění. V průběhu tvorby zákona byly zpracovány odborné podklady pro zajištění návaznosti úrazového pojištění na související sociální a společenské systémy a odborné podklady pro vývoj jeho jednotlivých složek. Odborné podklady analyzují a řeší návaznost na legislativu České republiky, kompatibilitu s mezinárodním právem a podrobnosti právní úpravy. Byly vyvinuty výpočtové vzorce pro výpočet dávek úrazového pojištění, provedeny kalkulace finančních dopadů zákona a prognóza ekonomického vývoje úrazového pojištění. Výsledky analytických a vývojových prací byly využity ke zpracování vládního návrhu zákona o úrazovém pojištění.

1 Úvod

1.1 Zadání úkolu

Zpracování podkladů pro návrh paragrafového znění zákona o úrazovém pojištění podle konečného znění věcného návrhu zákona. Součástí řešení je zpracování podkladů pro vypořádání připomínkového řízení a dále zajištění odborné podpory ministerstvu práce a sociálních věcí při projednávání návrhu tohoto zákona.

Vymezení principů prováděcích právních předpisů k návrhu zákona o úrazovém pojištění, které upraví posuzování zdravotního stavu a poškození zdraví pracovním úrazem a nemocí z povolání pro účely úrazového pojištění, podmínky a sazby pojistného v úrazovém pojištění, rehabilitaci v úrazovém pojištění, předcházení škodám v úrazovém pojištění (prevenci) a další podrobnosti právní úpravy úrazového pojištění.

1.2 Cíl úkolu

System úrazového pojištění má vedle své sociální úlohy - kompenzovat následky poškození zdraví v důsledku pracovního úrazu či nemoci z povolání - rovněž nezanedbatelnou úlohu preventivní, monitorovací a informační. Významnou součástí úrazového pojištění je vytváření podmínek pro návrat postižených osob zpět do zaměstnání formou úrazové rehabilitace.

Řešením je transformace stávajícího režimu odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání podle zákoníku práce do sociálního systému formou komplementárního systému kompenzace poškození zdraví formou úrazového pojištění.

Podmínkou fungování úrazového pojištění je jeho legislativní zajištění zákonem o úrazovém pojištění.

Zpracování zákona o úrazovém pojištění vyžaduje informace a znalosti z oblasti sociálního zabezpečení, zdravotnictví, právních předpisů, ekonomiky, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a dalších oblastí, které nejsou běžně dostupné.

Cílem úkolu bylo v návaznosti na legislativní proces zpracovat odborné podklady pro zajištění návaznosti úrazového pojištění na související sociální a společenské systémy a odborné podklady pro návrh jeho jednotlivých složek.

1.3 Předpokládané výstupy

- podklady pro vypořádání připomínek vnitřního připomínkového řízení
- podklady pro vypořádání vnějšího připomínkového řízení
- podklady pro vládní návrh zákona o úrazovém pojištění
- podklady pro vládní návrh zákona o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o úrazovém pojištění
- návrh důvodové zprávy k zákonu o úrazovém pojištění
- návrh důvodové zprávy k zákonu o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o úrazovém pojištění

2 Způsob řešení

Způsob řešení byl vymezen zejména časovým průběhem legislativního procesu a konkrétními věcnými potřebami pro zpracování legislativních podkladů.

Způsob řešení byl ovlivněn skutečností, že v případě úrazového pojištění se jedná o zcela novou legislativní úpravu dosud neexistujícího podsystemu sociálního pojištění. Proto se při přípravě podkladů v převážné míře jednalo o vývoj nových institutů s omezenou možností převzetí těchto institutů z jiných oblastí.

Plánem legislativních prací vlády bylo Ministerstvu práce a sociálních věcí uloženo předložit vládě v roce 2004 návrh vládního návrhu zákona o úrazovém pojištění (paragrafového znění). Formu, obsah a legislativní proces věcného záměru zákona stanoví v hlavě I. části druhé Legislativní pravidla vlády (schválená usnesením vlády č. 188 ze dne 19.3.1998 ve znění pozdějších usnesení vlády).

Odborné podklady pro zpracování návrhu zákona byly vypracovávány v souvislosti a v termínech stanovených pro:

- předložení vládního návrhu zákona o úrazovém pojištění do vnitřního připomínkového řízení MPSV,
- vypořádání připomínek vnitřního připomínkového řízení,
- předložení vládního návrhu zákona o úrazovém pojištění do vnějšího připomínkového řízení MPSV,
- vypořádání připomínek vnějšího připomínkového řízení,

Odborné podklady byly zpracovávány na základě jednotlivých požadavků zadavatele vyplývajících z aktuálních potřeb procesu tvorby zákona.

3 Postup řešení

3.1 Použité prostředky a metody

K řešení úkolu byly použity prostředky výpočetní techniky (internet, legislativní databáze ASPI a EUR-Lex a knihovní databáze), knihovní fond řešitele, interní a externí odborné konzultace. Tyto prostředky sloužily k shromáždění a vyhodnocení

- související platné legislativy,
- odborné tuzemské a zahraniční literatury z oblasti sociálního pojištění a bezpečnosti práce,
- ekonomických a statistických informací z oblasti sociálního a zdravotního zabezpečení.

Pro provádění finančních kalkulací byly použity prostředky výpočetní techniky v rámci informačního systému řešitele a databáze pracovní úrazovosti a pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy a nemoci z povolání. Zdrojem statistických a ekonomických dat byly informace Českého statistického úřadu, Ministerstva financí, České správy sociálního zabezpečení a Českého úřadu bezpečnosti práce.

Hlavními metodami řešení byly analýzy informací a jejich syntéza umožňující formulování a odůvodnění jednotlivých částí legislativní úpravy zákona o úrazovém pojištění.

Pro potřeby kalkulací dávek úrazového pojištění byly vytvořeny parametrické kalkulační moduly umožňující kalkulace dávek pro různé vstupní parametry vyplývající z navrhované právní úpravy a umožňující odhad finančních dopadů zákona o úrazovém pojištění.

3.2 Popis a komentář o průběhu plnění

Projekt byl řešen v časovém rozmezí od ledna 2004 do listopadu 2004.

V tomto období legislativní proces dospěl k předložení připomínek vnějšího připomínkového řízení (15.11.2004) a k veřejnému vypořádání závažných připomínek připomínkových míst (23.11.2004) k návrhům zákona o úrazovém pojištění a zákona o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o úrazovém pojištění, které byly zpracovány na základě usnesení vlády č. 294 ze dne 31. března 2004.

Vnějšímu připomínkovému řízení předcházelo předložení vládního návrhu zákonů do vnitřního připomínkového řízení MPSV a vypořádání připomínek vnitřního připomínkového řízení.

V průběhu tvorby zákona a vypořádávání připomínek byly zpracovány odborné podklady pro zajištění návaznosti úrazového pojištění na související sociální a společenské systémy a odborné podklady pro návrh jeho jednotlivých složek. Byly analyzována a řešena

- návaznost systému úrazového pojištění na legislativu České republiky,
- kompatibilita s mezinárodním právem a
- jednotlivá ustanovení a podrobnosti právní úpravy.

Dále byly v rámci řešení

- stanoveny způsoby výpočtu dávek úrazového pojištění vyplácených z titulu zdravotního poškození z titulu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání,
- provedeny kalkulace vyplácených dávek pro různé vstupní parametry
- provedeny kalkulace finančních dopadů zákona a
- a stanoveny prognózy finančního vývoje úrazového pojištění.

Výsledky analytických a vývojových prací byly průběžně předávány zadavateli k využití při tvorbě

- vládního návrhu zákona o úrazovém pojištění (paragrafového znění) a
- zákona o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o úrazovém pojištění (zákon o změně zákonů).

Výsledky analytických a vývojových prací byly dále využity ke zpracování

- návrhu důvodové zprávy k zákonu o úrazovém pojištění,
- návrhu zákona o změně zákonů a
- textů pro vypořádání připomínek z vnitřního a vnějšího připomínkových řízení.

Vzhledem k tomu, že v průběhu legislativního procesu došlo z objektivních důvodů k posunu termínu vypořádání připomínek z vnějšího připomínkového řízení, řešitel úkolu v termínu ukončení úkolu zpracovává na žádost zadavatele ještě podklady pro vypořádání některých připomínek vnějšího připomínkového řízení. Tento proces nemohl řešitel projektu ovlivnit.

Odborné podklady budou zadavateli předloženy v požadovaných termínech. Jedná se o následující okruhy:

- podklady k připomínce k celkové koncepci úrazového pojištění jdoucí nad rámec věcného návrhu zákona,
- podklady k připomínce k výši dávek úrazového pojištění,
- podklady k připomínce k pojistnému a systému bonus-malus,
- návrhy vypořádání legislativně-technických připomínek vnějšího připomínkového řízení.

4 Závěr

Vládní návrh zákona o úrazovém pojištění byl v průběhu řešení úkolu předložen do vnějšího připomínkového řízení.

Odborné podklady zpracované v rámci řešení úkolu byly využity při tvorbě návrhu zákona a při vypořádání připomínek vnitřního a vnějšího připomínkového řízení.

5 Přílohy

- Příloha č. 1 Návrh důvodové zprávy k zákonu o úrazovém pojištění
- Příloha č. 2 Návrh důvodové zprávy k zákonu o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o úrazovém pojištění
- Příloha č. 3 Soudní rozhodnutí 62000J0218 z 22. ledna 2002
- Příloha č. 4 Návrh pravidel pro realizaci projektů prevence pracovních úrazů a nemocí z povolání
- Příloha č. 5 CD-ROM - Podklady pro vládní návrh zákona o úrazovém pojištění
Obsah:
  - Závěrečná zpráva
  - Údaje o výsledcích projektu HS 120/04
  - Přílohy č. 1 - 4
  - Podklady pro vypořádání připomínek vnitřního připomínkového řízení
  - Podklady pro vypořádání připomínek vnějšího připomínkového řízení
  - Předcházení vzniku poškození zdraví
  - Podklady – ostatní:
    - Věcný návrh zákona o úrazovém pojištění,
    - Vládní návrh zákona o úrazovém pojištění,
    - Vládní návrh zákona o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o úrazovém pojištění,
    - Kalkulace a příklady dávek,
    - Příjmy a výdaje úrazového pojištění,
    - Posuzování zdravotního poškození,
    - Kalkulace a příklady systému bonus – malus

6 Literatura

- Mikyska, M., Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání, Anag, 2001
- Kolektiv autorů, Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání, Sagit, 1995
- Kubínková, M., a kol., Zákoník práce po novele, Soudy, 2000
- Jakubka, J., Zákoník práce 1999, komentář, Praktik, 1999
- Bičovský, J., Holub, M., Náhrada škody v občanském, obchodním, správním a pracovním právu, Linde, 1997
- Vostatek, J., Sociální a soukromé pojištění, Codex Bohemia, 2001
- Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. a kol., Občanský zákoník, komentář, C.H.Beck, 1999
- Šlauf, V., Matrasová, E., Příhoda, P., Šmíd, L., Správní řád, komentář, Linde, 2001
- Komise Evropských společenství, Přizpůsobení se změnám v práci a společnosti: Nová strategie společenství v oblasti zdraví a bezpečnosti při práci v letech 2002-2006, zpráva komise, Brusel, 2002
- Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociálního pojištění: Pojistněmatematická zpráva o sociálním pojištění 2002, 2003
- Ministerstvo financí: Rozpočtový výhled 2003 – 2006, koncepce reformy veřejných rozpočtů, MF, 2002
- Nejvyšší kontrolní úřad, 00/17 Prostředky zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, Věstník NKÚ, 2001, částka 1
- Doležilek, J., K nároku na náhradu škody při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání z pohledu nových nálezů Ústavního soudu a rozhodnutí Nejvyššího soudu, Soudní rozhledy, 2000, č. 5
- Tesař, J., Soudní lékařství, Avicenum, 1976
- Dandová, E., Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání, Aspi publishing, 2004
- Hofman, J., Dobudovat sociální systémy, Sociální politika, 2002, č. 10
- Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 31/1993 Sb., o posuzování dočasné pracovní neschopnosti pro účely sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů,
- Nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání,
- Vyhláška č. 342/1997 Sb., kterou se stanoví postup při uznávání nemocí z povolání a vydává seznam zdravotnických zařízení, která tyto nemoci uznávají,
- Sdělení č. 486/2003 Sb., o vydání Odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKEČ)

Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení

Nařízení Rady (ES) č. 859/2003, kterým se rozšiřují ustanovení nařízení (EHS) č. 1408/71 a nařízení (EHS) č. 574/72 na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato ustanovení ještě nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti.